

NOVICE Z GEODETSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

Alenka Kovač, Tomaž Petek

Na naslednjih straneh vam Geodetska uprava Republike Slovenija predstavlja dejavnosti, ki so v zadnjem četrtletju potekale na področju državne geodetske službe.

Od 29. do 30. septembra 2014 je bila v moldavskem glavnem mestu Kišinjev organizirana redna letna skupščina združenja evropskih kartografskih in katastrskih uprav, ki deluje pod imenom Eurogeographics. Na generalno skupščino je prišlo skoraj 160 udeležencev iz več kot 50 držav. Glavne teme so bile povezane s pričakovani sprememb ter iskanjem ustreznega odziva na spremembe, ki se obetajo na področjih delovanja nacionalnih katastrskih, kartografskih in geodetskih uprav. Udeleženci so se seznanili s podrobnostmi projekta ELF in vlogo agencij, ki so že članice konzorcija, oziroma informacijami, kaj lahko od projekta pridobijo članice združenja, ki niso vključene v konzorcij projekta. Združenje EuroGeographics mora namreč v projekt ELF vključiti čim širši krog upravljavcev podatkov, če želi zagotoviti rezultate, ki bodo izpolnili uporabniške potrebe po vseevropskih izdelkih in storitvah na področju prostorskih podatkov.

Teme na skupščini so bile povezane s katastrofom v prihodnosti in izzivi, ki so v zvezi s tem pred nacionalnimi geodetskimi, kartografskimi in katastrskimi upravami. V predstavitvah so bili obravnavani vloga »brokerjev« na področju prostorskih podatkov, upravljanje velikih zbirk podatkov in njihovo povezovanje (angl. *big data in linked data*) ter vpliv novih tehnologij na delo geodetskih, katastrskih in kartografskih uprav.

Predstavniki Skupnega raziskovalnega središča (JRC) je poudaril potrebo po povezanosti med izvajanjem direktive INSPIRE ter vlogo nacionalnih katastrskih in geodetskih uprav, predvsem glede nalog medopravilne javne uprave, kot je načrtana v dokumentu Digitalna agenda za Evropo. Po prepričanju JRC so za uspešno uresničevanje obveznosti, ki jih nalaga direktiva INSPIRE, bistvenega pomena ravno ukrepi in aktivnosti, ki jih izvajajo evropske geodetske uprave kot članice združenja EuroGeographics. Na ravni Evropske komisije pa za zdaj obstajata dva pogleda na podatkovno politiko za zagotavljanje javnih storitev, ki ju je treba v prihodnje poenotiti oziroma upoštevati pri vzpostavljanju nacionalnih vizij za prostorske podatke v posameznih državah. Prvi je opredeljen v dokumentu *A vision for public services* (Vizija za javne storitve) ter predvideva popolnoma odprt in v veliki večini brezplačen dostop do podatkov za zagotavljanje javnih storitev. Druga je pobuda za zasebno-javno partnerstvo pri zagotavljanju podatkov za javne storitve, povzeta v dokumentu *Towards a thriving data-driven economy* (Približevanje uspešnemu podatkovno vodenemu gospodarstvu). V njem so obravnavane možnosti za povezovanje in vzpostavljanje storitev javnega sektorja s sodelovanjem zasebnega sektorja pri obravnavanju velikih podatkovnih baz. Združenje je v preteklem letu izvedlo vrsto dejavnosti, povezanih s prepoznavnostjo storitev na podlagi prostorskih podatkov in usklajevanjem med upravljavci zbirk prostorskih podatkov.

V okviru generalne skupščine je potekal še ustanovni sestanek skupine UN GGIM za Evropo. Poleg formalne potrditve poslovnika so bile opravljene volitve v izvršni odbor skupine UN GGIM Europe, sprejet

je bil program dela za naslednja tri leta. V izvršni odbor je bil imenovan Tomaž Petek kot predstavnik Geodetske uprave Republike Slovenije. Predstavljen je bil tudi dokument z naslovom *UN GGIM Vision document*, v katerem so zbrane strateške usmeritve delovanja skupine.

Udeleženci generalne skupščine (foro: Eurogeographics).

Geodetska uprava Republike Slovenije je septembra 2014 objavila Poročilo o slovenskem nepremičninskem trgu za 1. polletje 2014. Po tem, ko je lani evidentirani promet stanovanjskih nepremičnin prvič od oživitve stanovanjskega trga v drugem polletju 2009 opazneje padel, se je v prvem polletju 2014 v primerjavi z drugim polletjem 2013 povečal za 17 odstotkov, kar je daleč največja polletna rast po drugem polletju 2009. Kot kažejo predhodni izračuni, na večini večjih urbanih območij v prvem polletju letošnjega leta v primerjavi s polletjem prej ni bistvenih razlik glede povprečnih cen rabljenih stanovanj. Tako rekoč povsod so še vedno na najnižji ravni od začetka spremljanja cen. Po opaznem padcu prometa s stanovanjskimi nepremičninami v drugi polovici preteklega leta se je ta v prvi polovici letošnjega leta občutno okrepil. Trend rasti, ki je sicer bistveno šibkejši kot za stanovanjske nepremičnine, je kazal tudi promet s poslovnimi nepremičninami. Nadaljeval se je negativen trend prometa z zemljišči za gradnjo stavb, kar je logična posledica še vedno majhnega povpraševanja po zemljiščih za gradnjo stanovanjskih in poslovnih nepremičnin za trg. Promet s kmetijskimi zemljišči se je v primerjavi z drugim polletjem 2013 rahlo povečal, medtem ko je ostal promet z gozdnimi zemljišči tako rekoč nespremenjen. Tako kot že od nastopa krize slovenskega nepremičninskega trga leta 2008, je bil tudi v prvi polovici letošnjega leta promet na primarnem stanovanjskem trgu skromen, prodajni časi pa dolgi.

Z novo zakonsko ureditvijo poročanja v evidenco trga nepremičnin (ETN), ki je začela veljati 1. julija 2013, morajo lastniki stavb in delov stavb, ki jih oddajajo v najem, geodetski upravi poročati o vseh na novo sklenjenih oziroma podaljšanih najemnih poslih. Tako je bil marca 2014 pravzaprav vzpostavljen register najemnih poslov s stavbami in deli stavb, ki bo na dolgi rok omogočil sistematično spremljanje ter analize najemnin stanovanjskih in poslovnih nepremičnin na slovenskem trgu. Ker je ETN v osnovi analitična evidenca in poročevalcem ni treba predlagati nikakršnih dokazil o sklenjenih najemnih poslih, so najemodajalci stanovanjskih nepremičnin sporočali tudi zavajajoče podatke o vrsti in predmetu najema, višini najemnine ter času sklenitve in trajanju najema. Ker ni primerljivih podatkov o najemnih poslih pred vzpostavitvijo registra, še ni mogoče oceniti, koliko je to vplivalo na kakovost podatkov za analize tržnih najemnin stanovanjskih nepremičnin. To se bo pokazalo šele, ko bo vzpostavljena dovolj dolga časovna vrsta »nekontaminiranih« podatkov. Celotno poročilo o slovenskem nepremičninskem

trgu za leto 2014 lahko preberete na naši spletni strani Poročilo o slovenskem nepremičninskem trgu za prvo polletje 2014.

Konec novembra je Geodetska uprava RS vzpostavila prenovljen javni vpogled v evidenco trga nepremičnin (ETN). Javni vpogled v ETN sedaj omogoča pregledovanje osnovnih podatkov o evidentiranih kupoprodajnih in najemnih poslih z nepremičninami (brez podatkov o pogodbenih strankah, brez natančne lokacije in identifikacijskih oznak nepremičnin, ki so predmet posla), ki so bili sklenjeni v zadnjih treh letih na prostem konkurenčnem trgu in niso bili opredeljeni kot poslovna skrivnost. Javni vpogled v ETN širši javnosti omogoča hiter pregled in zagotavlja splošno informacijo o aktualnih cenah in najemninah nepremičnin na slovenskem nepremičninskem trgu.

V Prilozju v občini Metlika je stabilizirana prva slovenska točka 0. reda. Dela so se izvajala v okviru projekta Posodobitev prostorske podatkovne infrastrukture za zmanjšanje tveganj in posledic poplav (podprojekt Geodetski referenčni sistem), financiranega iz sredstev finančnega mehanizma EGP. Točka je prvi »fizični« mejnik pri vzpostavljanju povsem novega reda državnih geodetskih točk in bo skupaj z drugimi štirimi sestavljala hrbtenico državnega koordinatnega sistema. Lokacija za točko 0. reda Prilozje je bila, tako kot za druge štiri točke, izbrana na podlagi obsežnega preverjanja geometričnih (razpored, vidnost, relief), fizikalnih (geotektonika) in izvedbenih (komunikacije, elektrika) ter upravnih dejavnikov (skladnost s prostorskim načrtom občine in pridobitev pravice za graditev).

Fotografije: Klemen Medved & Terras, s. p.

Generalni direktor Geodetske uprave Republike Slovenije se je 10. oktobra 2014 udeležil pogovora z direktorji geodetskih uprav Hrvaške, Makedonije in Slovenije. Dogodek sta v hotelu Thermana v Laškem

organizirala Celjsko geodetsko društvo in Zveza geodetov Slovenije ob podpori sponzorjev. V pogovoru so se sogovorniki dotaknili organiziranosti državne geodetske službe in njene vloge pri vzpostavljanju infrastrukture za prostorske podatke v vseh treh državah. Predstavljene so bile dosedanje izkušnje vseh treh uprav na področju medsebojnega sodelovanja, izmenjave izkušenj in izvajanja nekaterih skupnih projektov. Sogovorniki so tudi opisali načrte in aktivnosti, ki jih izvajajo za prilagajanje organizacij na prihodnje izzive in trende, ki se pojavljajo na področju državne geodetske službe v vseh treh državah.

Od 5. do 6. novembra 2014 je v Oslu potekalo delovno srečanje udeležencev projekta Posodobitev prostorske podatkovne infrastrukture za zmanjšanje tveganj in posledic poplav, ki ga s finančno podporo finančnega mehanizma EGP 2009–2014 izvajajo Geodetska uprava Republike Slovenije, ministrstvo za okolje in prostor ter partnerja norveška geodetska uprava in islandska geodetska uprava. Namen srečanja je bil podrobnejša seznanitev partnerjev z rezultati podprojektov, ki smo jih uresničili v prvem letu izvajanja projekta, in pregled ter analiza in uskladitev programa sodelovanja obeh partnerskih institucij iz Islandije in Norveške na projektu v letu 2015. Predstavniki podprojektov Geodetski referenčni sistem, INSPIRE, Topografija in Hidrografija so poročali o posameznih uresničenih nalogah in opredelili potrebe, področja dela, na katerih je pričakovano sodelovanje strokovnjakov iz Norveške in Islandije v nadaljevanju izvajanja podprojektov.

V okviru podprojekta Geodetski referenčni sistem so bili predstavljeni rezultati dosedanje izmere nivelmana visoke natančnosti, ki poteka skoraj v skladu s pričakovanji. Izmera terenskih ekip Geodetske uprave Republike Slovenije in izmere, ki so jih izvedli pogodbeni izvajalci, kažejo dobre rezultate. Tudi poročilo islandskega svetovalca, ki si je ogledal prizorišče graditev dveh točk 0. državne geodetske mreže (Prilozje in Kog), izraža pozitivno mnenje o doslej opravljenih delih na podprojektu. Za druge tri točke 0. mreže se še pridobivajo soglasja in ustrezna tehnična dokumentacija. Absolutno gravimetrično izmero na šestih absolutnih gravimetričnih točkah je izvedla avstrijska geodetska uprava z instrumentom, ki ga v Sloveniji nimamo. Nabavljena je tudi oprema za izvajanje meritev GNSS na točkah 0. mreže. Zaradi pridobivanja ustreznih soglasij, izvedbe javnih naročil za graditev, potrebnih popravkov nivelmana visoke natančnosti ter zgoščanja gravimetričnih meritev (relativna gravimetrična izmera) do konca leta 2015, kot je bilo predvideno, najverjetneje ne bodo pripravljene vsi podatki za izračun novega slovenskega geoida.

V podprojektu INSPIRE so izvedena predvidena dela pri vzpostavljanju spletnih storitev in izdelavi programa za izgradnjo kapacitet (angl. *capacity building program*). Informacijska infrastruktura, ki služi za vzpostavitev in delovanje spletnih storitev, skladnih z INSPIRE, je pripravljena in enaka infrastrukturi, ki je uporabljena v obstoječem distribucijskem okolju Geodetske uprave Republike Slovenije (odprtokodna infrastruktura Geoserver in GeoNetwork). Testno so že vzpostavljene posamezne spletne storitve za nekatere podatke Geodetske uprave Republike Slovenije. Tako imenovani program izgradnje kapacitet je namenjen ozaveščanju deležnikov, ki ustvarjajo in vodijo prostorske podatke, ter uporabnikov teh podatkov o pomenu upoštevanja standardov in sodelovanja za racionalizacijo poslovnih procesov.

V okviru podprojekta Topografija je bilo predstavljeno delo pri izdelavi novega podatkovnega modela zbirke topografskih podatkov Geodetske uprave Republike Slovenije. Pripravljene so bili logični model nove zbirke, ocena finančnih posledic njegove uvedbe in model kakovosti podatkov. V naslednji fazi je bil pripravljen fizični model topografske baze in razvita programska oprema za upravljanje podatkov v skladu z novim podatkovnim modelom topografske baze, ki bo realiziran v produkcijskem okolju Geodetske

uprave Republike Slovenije do konca leta 2014. Sledil bo prepis obstoječih topografskih podatkov in izdelava novih pravil za zajem podatkov.

Predstavniki podprojekta Hidrografija so se predstavili partnerjem v sedanji sestavi. Pojasnili so, da bodo cilji doseženi kljub nekaterim spremenjenim nalogam podprojekta. Zagotovljena je skladnost podatkovnih struktur podatkov o hidrografiji, predstavljena je bila tudi zasnova za način zajema oziroma vzdrževanja podatkov o objektih na vodah. Predstavili so dosedanja izvedena javna naročila in sklenjene pogodbe na podprojektu ter izrazili interes, da s partnerji v projektu izmenjajo izkušnje glede modeliranja podatkov hidrografije in upravljanja podatkov LIDAR.

Na srečanju je bila predstavljena tudi problematika izvajanja projekta kot celote. Ker se je začel pozneje, kot je bilo predvideno v načrtu, so se dejavnosti zamaknile za pet mesecev, zaradi česar je v letih 2013 in 2014 ostal neporabljen del sredstev. Deloma je to tudi posledica zapiranja integralne proračunske postavke Geodetske uprave Republike Slovenije. Skupaj s partnerji smo ugotovili, da je za realizacijo vseh ciljev projekta treba nerealizirana sredstva ter s tem dele nerealiziranih nalog prenesti v leto 2016, projekt pa podaljšati do novembra 2016. Partnerji iz Norveške in Islandije so predlog sprejeli.

Alenka Kovač in Tomaž Petek

*Geodetska uprava RS, Zemljemerska ulica 12, SI-1000 Ljubljana
e-naslov: tomaz.petek@gov.si*